

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.620/2011/6. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Bagossy Attila ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve b.-i (cím) lakos felperesnek - a Dr. Riczkó István ügyvéd (cím) által képviselt alperes neve b.-i (cím) lakos alperes ellen kegyeleti jog megsértésének megállapítása iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5.P.21.874/2010/57. számú ítélete ellen az alperes által 58. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés és a felperes által Pf. 4. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy az államnak külön felhívásra térítsen meg 25 200 (Huszonötezer-kettőszáz) forint fellebbezési illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy az államnak külön felhívásra térítsen meg 18 000 (Tizennyolcezer) forint csatlakozó fellebbezési illetéket.

A peres felek a fellebbezési eljárási költségeiket maguk viselik.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

B. L. (a továbbiakban: az örökhagyó) - az alperes testvére, míg a felperesnek 1987. augusztus 20-tól kezdődően élettársa - 2010. június 14-én hunyt el.

2010. június 15-én a peres felek előzetes megállapodása ellenére az alperes a házastársával a felperes nélkül járt el a temetkezési vállalkozónál, s kiválasztotta a sírhelyet, a temetkezési kellékeket, meghatározta az elhunyt temetésének módját, időpontját, a felperes mindezekről másnap szerzett tudomást. Június 18-án észlelte a felperes, hogy egyszemélyes sírt alakítottak ki a temetőben, ez ellen tiltakozott, ennek hatására az alperes akként intézkedett, hogy az elhunyt koporsója mellé egy másik koporsó elhelyezésére is lehetőség nyílt. A per során az alperes a felperest a döntésbe nem bevonva testvére sírjára sírkövet állíttatott, amelyen egy váza, az elhunyt fényképe, neve, születési- és halálozási időpontja található, azon a felperes neve nem szerepel.

A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az alperes megsértette a felperesnek **B. L.** emlékéhez fűződő személyiségi jogait azzal, hogy elzárta attól, hogy a sírhely kiválasztásában, a temetkezési kellékek megválasztásában közreműködjön, valamint, hogy a közreműködése nélkül állította fel a sírkövet úgy, hogy az elhunyt akarata ellenére azon szerepel az elhunyt fényképe, de nem szerepel a felperes neve, s a síremléken csupán egy vázát helyezték el. Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest azon jogsértés abbahagyására, mely szerint kétségbe vonja élettársi minőségét, így akadályozhatja a hozzátartozót megillető jogok gyakorlásában, s e jogsértéstől tiltsa el.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Kétségbe vonta, hogy a felperes és az örökhagyó élettársak lettek volna. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy a temetés megszervezésétől a felperest nem zárták el, a felperes hallgatólagosan elfogadta az alperes által a temetkezési vállalkozónál kiválasztott kellékeket.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette a felperesnek az elhunyt **B. L.** emlékéhez fűződő kegyeleti jogát azzal, hogy elzárta a felperest a sírhely, a temetkezési kellékek és a sírkő megválasztásában való közreműködéstől. Kötelezte 66 000 forint perköltség megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest 5 400, az alperest 21 600 forint kereseti illeték állam javára történő megfizetésére kötelezte.

A határozata indokolásában hangsúlyozta, hogy a kegyeleti jog az elhunyt személy emlékét tovább őrző, az emlék megóvásáról gondoskodó személyeket illeti, akik közül a kegyeleti jog megsértése miatt perindításra jogosultakat a Ptk. 85. § (3) bekezdése nevesíti.

Tekintettel arra, hogy az alperes kétségbe vonta, hogy a néhai és a felperes élettársak lettek volna, elsődlegesen ennek tisztázása végett folytatta le a bizonyítási eljárást.

Kiemelte, hogy az élettársi kapcsolat megítélése során jelentőséget kell tulajdoni a felek személyes és vagyoni körülményeinek, adott esetben életkoruknak, kiemelten kell figyelembe venni, hogy a viszonyt ők maguk hogyan kívánták tekinteni, kívülről előtt kapcsolatukat hogyan vállalták fel. A meghallgatott számos tanú vallomása értékelése során arra a következtetésre jutott, hogy a felperesi előadást alátámasztó személyek nagyobb részt érzelmentesen, koherens és logikusan felépített eseményeket adtak elő az érzelmi-gazdasági közösségre, a közös háztartás meglétére vonatkozó konkrét körülményekről számoltak be, ezzel szemben az alperes álláspontját erősítő jellemzően véleményt, sejtéseket, megérzéseket fejeztek ki, általánosságokat fogalmaztak meg. Figyelembe vette, hogy az örökhagyó költözött a felpereshez - emellett fenntartotta önálló lakását -, ezért az élettársi kapcsolatáról nyilatkozók közül a felpereshez közel lakók, illetve a családtagok vallomásának tulajdonított nagyobb jelentőséget, mint azon tanúk előadásának, akik a viszony hiányát arra alapozva állították, hogy az örökhagyó lakása körül nem találkoztak a felperessel.

Megítélése szerint az objektív bizonyítékok - a kapcsolat 23 éves időtartama; az örökhagyó kórházi ápolási dokumentációján a felperes élettársként való megjelölése az örökhagyó által; a családi eseményeken készült fényképek; az örökhagyó gyógyszervásárlásainak a felperes bankkártyájával való kifizetése; a jegyző által kiállított, az élettársi kapcsolat tényét igazoló hatósági bizonyítvány - is az érzelmi-gazdasági közösség fennálltát igazolják, s ezekkel szemben nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy az állami, önkormányzati támogatások igénylése során a felperes és az örökhagyó is egyedülállónak tüntette fel magát, illetve, hogy a felperes az ingatlan felújításához az örökhagyótól kért kölcsönt, amit vissza is fizetett részére.

Összességében a bizonyítékok mérlegelése alapján megállapította, hogy az örökhagyó és a felperes élettársak voltak.

Rámutatott, hogy a mindkét peres felet megillető kegyeleti jog gyakorlása során fokozott jelentősége van e jogosultak együttműködésének. Ebből következően az alperes nem tehetett olyan intézkedést, illetve nem mulaszthatott el olyan vállalt kötelezettséget, amellyel sértette az elhunyt emlékét és a felperes kegyeleti jogait. Több kegyeleti jogosult mindegyike önállóan, de egymás jogainak sérelme nélkül, egymás jogainak tiszteletben tartása mellett gyakorolhatja a kegyeleti jogát, ezért alapvető elvárás a kegyeleti jog gyakorlása során az együttműködés. A kegyeleti jog olyan sajátos közös jog, amely gyakorlásának meg kell felelnie a társadalmi rendeltetésnek és a kölcsönös együttműködés követelményeinek (BH 1990. 375. sz. jogeset).

Hangsúlyozta, hogy a felperest, mint a kegyeleti jog jogosultját megillette a temetkezési kellékek, a sírhely, a sírkő megválasztásában való közreműködés lehetősége, s azzal, hogy e lényeges kérdésekben történő döntésben való közreműködéstől őt az alperes elzárta, e joga sérelmet szenvedett. A mindkét peres felet megillető kegyeleti jogra tekintettel az adott esetben e jogok versengéséről van szó, ami nem azt jelenti, hogy e kérdésekben a felperesnek volt, az alperesnek nem volt jogosultsága dönteni, azonban az együttműködés kötelezettsége folytán a döntés folyamatában való részvételt a felperes részére biztosítani kellett volna. A bizonyítékok alapján egyértelműen megállapíthatónak találta, hogy az alperes a temetkezési kellékek, a sírhely, a temetés helyszíne és időpontja, majd a per időtartama alatt a sírkő felállítása és jellemzői kérdésében önállóan, a felperest kizárva hozott döntést. Ez az eljárás az adott helyzetben általában elvárható magatartással ellentétes, s a felperes kegyeleti joga sérelmét megvalósító volt.

A feltárt bizonyítékokból arra vonatkozóan nem tudott kétséget kizáró magállapítást tenni, hogy a néhai milyen jellemzőkkel bíró sírkövet választott volna, melyre tekintettel mellőzte a sírkő jellemzőinek részletes meghatározását. Rámutatott, hogy az alperes nem azzal sértette meg e körben a felperes kegyeleti jogait, hogy a megvalósított jellemzőkkel rendelkező sírkövet állíttatta fel, hanem azzal, hogy a sírkő kiválasztásába nem vonta be a felperest.

Alaptalannak találta a kereset azon részét, melyben a felperes az alperes eltiltását kérte azon további jogsértéstől, hogy az ő élettársi minőségét kétségbe vonja, mert ezt az

alperes véleményének tekintette, amely személyiségi jogsértést önmagában nem valósít meg.

Megítélése szerint a felperes 80 % arányban lett pernyertes, ennek megfelelően rendelkezett a kereseti illeték állam javára történő megtérítéséről, illetve a jogi képviselő munkadíjából álló perköltség viseléséről, a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását, a kereset elutasítását, és a felperes költségben való marasztalását kérte.

Azzal érvelt, hogy bár valóban nem a felperes választotta ki a temetési kellékeket és a sírhelyet, de az ő eljárását soha nem kifogásolta, döntését utólag jóváhagyta.

Álláspontja szerint a sírkővel kapcsolatos kegyeleti jog megsértése tekintetében az elsőfokú bíróság a kereseten túlterjeszkedett, mert a felperes e részben kereseti kérelmét az eljárás során visszavonta.

Úgy vélte, hogy a kegyeleti jog megsértése iránt indított per csupán eszköz arra, hogy a felperes élettársi minőségét a bíróság által elismertetve, a jövőben vagyoni igényt érvényesítsen.

E körben kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság számos tanút hallgatott meg, akik egymással szöges ellentétben lévő nyilatkozatokat tettek, ami arra utal, hogy valamelyik oldal tanúi hamisan vallottak. Erre tekintettel az egyéb bizonyítékokat fokozott súllyal kellett volna figyelembe venni, ám ezt az elsőfokú bíróság elmulasztotta, így nem tulajdonított kellő jelentőséget annak a ténynek, hogy az állami és önkormányzati támogatásra benyújtott igénylőlapon a felperes és az örökhagyó is egyedülállónak tüntette fel magát. Nem vette figyelembe, hogy az örökhagyó a lakására küldött postai küldeményeket maga vette át, majd fekvőbetegsége kezdetétől neki adott meghatalmazást azok átvételére. Ez a körülmény is azt az állítását támasztja alá, hogy a felperes soha nem lakott a néhai lakásában, s ezt tanúk is megerősítették. A felperes és az örökhagyó között sem érzelmi-, sem gazdasági kapcsolat nem állott fenn, így viszonyuk élettársi kapcsolatnak nem tekinthető, a megyei bíróság ezzel ellentétes megállapítása téves és megalapozatlan.

A felperes csatlakozó fellebbezésében az ítélet részbeni megváltoztatását kérte akként, hogy továbbra is kérte az alperest részéről megvalósított jogsértés abbahagyására való kötelezését, s eltiltását a további jogsértéstől. Ezt meghaladóan kérte olyan elégtétel adására kötelezni, hogy az örökhagyó síremlékén legyen feltüntetve a neve, születési éve, a síremlékre az alperes egy további vázát készíttessen, valamint járuljon hozzá ahhoz, hogy halála esetére oda temetkezessen. Kérte az alperes költségben való marasztalását, egyszersmind az elsőfokú eljárásban megállapított perköltség összegének felemelését. Azzal érvelt, hogy a kegyeleti jog jogosultjainak együttműködési kötelezettsége a jövőben is érvényesítendő, ennek érdekében szükséges az alperes megfelelő elégtételadásra való kötelezése a csatlakozó fellebbezésben írt módon, mert ennek hiányában az a jövőben nem lesz kikényszeríthető.

Az ítéltábla mind a fellebbezést, mind a csatlakozó fellebbezést alaptalannak találta.

Az elsőfokú bíróság rendkívül széles körű bizonyítási eljárást folytatott le és az annak során beszerzett bizonyítékokat a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően mérlegelve helytállóan állapította meg, hogy a felperes és az örökhagyó élettársak voltak.

A bírói gyakorlat értelmében élettársaknak tekintendők a házasságkötés nélkül kapcsolatban lévő felek, akik rendelkeznek közös háztartással, továbbá közöttük érzelmi- és gazdasági közösség áll fenn. Az, hogy e jellemzők közül melyik dominál, mindig az adott körülmények figyelembevételével állapítandó meg.

E körben az elsőfokú bíróság helytállóan mérlegelte, hogy a felperes és az örökhagyó kapcsolata akkor kezdődött, amikor már mindketten elmúltak 40 évesek, megfelelő egzisztenciát építettek ki, jelentős saját vagyonnal - mindenekelőtt saját tulajdonú ingatlannal - rendelkeztek, s a felperesnek már felnőtt korú gyermekei voltak. Ekként az élettársi kapcsolat jellemző alkotóelemei közül a közös gazdasági célok nem voltak olyan lényegesek, addig megszerzett javaik felett az élettársak külön kívántak rendelkezni. Az azonban a tanúvallomásokból kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy közös háztartásban éltek, amelynek költségeit is közösen viselték. A tanúvallomások mellett a fényképfelvételek is kellően bizonyították az élettársak között fennállt érzelmi kapcsolat meglétét is. Különös jelentősége van a kapcsolat hosszú, 23 éves időtartamának. A tanúvallomásokat a megyei bíróság ugyancsak helytállóan értékelte, ezzel kapcsolatban az ítéltábla egyetért az első fokú ítéletben kifejtettekkel, azokat mindössze azzal kívánja kiegészíteni, hogy a felperes előadását alátámasztó tanúk a személyes ismeretség alapján számoltak be bensőséges, életszerű, az élettársi kapcsolat fennálltát igazoló körülményekről, míg az alperes álláspontját erősítő személyek - akiknek eleve nemleges dolgot kellett volna igazolniuk - elsősorban külső körülmények alapján nyilvánítottak véleményt, azokból levont következtetéseiket fogalmazták meg. A két tanúvallomáscsoport nem zárja ki egymást, így téves az az alperesi álláspont, hogy valamelyik csoporthoz tartozó személyek hamis tanúvallomást tettek volna. Az elsőfokú bíróság által is helytállóan el nem fogadott nyilatkozatot tevő alperesi tanúk mindössze nem voltak olyan információk birtokában, amivel cáfolható lett volna a felperes és az örökhagyó közötti élettársi kapcsolat megléte.

Nem feltétele az élettársi kapcsolat meglétének, hogy az élettársak addig megszerzett vagyona egyesüljön, s nem zárja ki a kapcsolat fennálltát az a körülmény, hogy az élettársak a kapcsolatuk kezdetéig önállóan szerzett vagyonuk feletti rendelkezési jogot a továbbiakban is önállóan, a másiktól függetlenül gyakorolják. A Legfelsőbb Bíróság egy eseti döntése értelmében az is elegendő az élettársi kapcsolat fennálltának megállapításához, ha a felek külön-külön szerzett jövedelmeiket külön kezelik ugyan, de azokból a közös céljaik elérése érdekében egymást kölcsönösen támogatják (BH 1982. évi 142. sz. jogeset).

Mindezekre tekintettel tehát az elsőfokú bíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy az örökhagyó és a felperes élettársi kapcsolatban éltek.

Helytálló az a döntése is, hogy az élettársat, mint hozzátartozót megilleti a kegyeleti jog gyakorlása, s ennek megsértése esetén perindításra jogosult. Az e körben kifejtett érvelést az ítéletábra megismételni nem kívánja.

Az alperes a fellebbezésében maga is elismerte, hogy a temetési kellékeket, sírhelyet önállóan választotta ki, s döntését a felperes utólagosan hagyta jóvá. Azzal azonban, hogy a döntésben az alperes, mint a kegyeleti jog egyik jogosultja nem vonta be a felperest, mint a kegyeleti jog gyakorlására ugyancsak jogosult személyt, a felek között az elvárt együttműködés nem valósult meg, a kegyeleti jog megsértése megtörtént az alperes részéről, azt a felperes utólagos jóváhagyása sem teheti meg nem történné.

Tévesen hivatkozik a fellebbezés arra, hogy a sírkő megválasztás tekintetében az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmen túlterjeszkedett. A felperes a 2011. január 5-i tárgyaláson keresetét módosította, s kérte a kegyeleti jog megsértésének megállapítását arra tekintettel is, hogy az alperes elzárta a felperest attól, hogy a sírkő megválasztásában közreműködjön (4. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal második bekezdés). A 2011. március 2-i tárgyaláson valóban akként nyilatkozott, hogy „a sírkőre vonatkozó rész nem tartalma a keresetnek” (19. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal negyedik bekezdés). Ezt követően azonban a 24. sorszámú előkészítő iratában azt adta elő, hogy „kereseti kérelmemet - egyelőre - a 2011. január 5. napján megtartott tárgyaláson előadottak szerint tartom fenn”, majd a 2011. május 25-i tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy „a kereseti kérelemben foglaltakat annyiban módosítjuk, hogy kérjük annak a megállapítását is, hogy az alperes azzal is megsértette a felperesnek **B. L.** elhunyt személy emlékéhez fűződő személyiségi jogait, hogy a közreműködése nélkül állíttatta fel a sírkövet” (38. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal negyedik bekezdés).

Az alperes alaptalanul sérelmezte azt, hogy testvére a kórházi ápolási dokumentumokon a felperest élettársaként jelölte meg, ezzel kapcsolatban ugyanis neki semmilyen jogosultsága nincsen. Az élettársi kapcsolat fennállta szempontjából - ahogyan azt az elsőfokú bíróság helytállóan hangsúlyozta - nincs jelentősége az állami, önkormányzati támogatások igénylésére beadott úrlapon feltüntetett adatoknak, miként annak sem, hogy az örökhagyó kórházi kezelése idejére kinek adott meghatalmazást a neki címzett postai küldemények átvételére.

Az örökhagyó temetési költsége a Ptk. 677. § (1) bekezdés a) pontja értelmében hagyatéki tartozásnak minősül, s azt az örökös viseli. Az adott esetben az örökhagyó örököse édesanyja, így az alperes nem kifogásolhatja, hogy a felperes a temetés költségeihez nem járult hozzá.

Az ítéletábra nem találta alaposnak a felperes csatlakozó fellebbezését sem.

Az élettársi viszony hiányának hangoztatásával az alperes nem követett el személyiségi jogi jogsértést a felperes sérelmére, mert ilyen személyiségi jog nem létezik, ebből következően az elsőfokú bíróság keresetet elutasító rendelkezése megalapozott.

A felperes a 38. sorszámú jegyzőkönyv tanúsága szerint a sírkővel kapcsolatban a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontjában nevesített objektív szankció, a jogsértés megtörténtének megállapítását kérte, s nem indítványozta a 84. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott elégtétel adására való kötelezést. Ennek az utóbbi igénynek a fellebbezési eljárás során való előterjesztése a kereset olyan megváltoztatását jelenti, melyre a Pp. 247. § (1) bekezdése nem ad lehetőséget.

Az elsőfokú bíróság helytállóan mérlegelte a pernyertesség-pervesztesség arányának megállapítása során figyelembe veendő körülményeket is, így a perköltségviseléssel kapcsolatos döntése is helytálló.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra a megyei bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése és 254. § (3) bekezdése alapján, tulajdonképpen helyes indokaira tekintettel hagyta helyben.

Mind a fellebbezés, mind a csatlakozó fellebbezés aaptalannak bizonyult, ezért az ítéletábra a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján akként határozott, hogy fellebbezési eljárási költségeiket a felek maguk viselik.

A perben a feleket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 62. § (1) bekezdés f) pontja értelmében a jövedelmi- és vagyoni viszonyaikra tekintet nélkül illetékfeljegyzési jog illette meg. Az ennek következményeként le nem rótt fellebbezési illetéket az alperes, míg a csatlakozó fellebbezési illetéket a felperes köteles az állam javára megtéríteni a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében. Az előbbi összegét az ítéletábra az Itv. 39. § (3) bekezdés c) pontja, s 46. § (1) bekezdése alapján 36 000 forintban állapította meg, s figyelembe vette, hogy az alperes 10 800 forintot fellebbezésére lerótt. Az utóbbi összegét az ítéletábra az Itv. 46. § (4) bekezdése alapján határozta meg.

D e b r e c e n, 2012. március 14.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Kocsis Ottília s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

- kiadó -